

NVP 2008-2011: Zuinig en ecologisch ondernemen

Het kringlooppapier onder de loep

“Red een boom, eet een bever”, zei de Franse archeoloog Henri Prades. Zover gaan we echter niet... Na een eerste artikel gewijd aan papierbesparing¹, geven we nu wat meer informatie over het kringlooppapier. Het is een ecologische optie die toelaat de ontbossing tegen te gaan en ons leefmilieu positief te beïnvloeden.

De papierindustrie is een van de vijf meest energievervlindende industriële activiteiten ter wereld. Ze verbruikt enorme hoeveelheden water en (uiteraard) hout. Ter herinnering: 42% van het op wereldschaal commercieel gekapt hout dient voor de productie van papier. 17% van het gebruikte hout is afkomstig van oerwouden.

De recyclage van gebruikt papier is een van de belangrijkste wapens tegen de ontbossing. De productie van dit papier is twee keer minder schadelijk voor het milieu dan die van wit papier. Er is namelijk 20 keer minder hout, 100 keer minder water en 3 keer minder energie voor nodig. Uit één ton oud papier kan tot 900 kg recyclagepapier worden geproduceerd, terwijl er twee tot drie ton hout nodig is om één ton klassiek papier te maken. Op die manier spaart men 17 bomen, 20 000 liter water, het equivalent van 1000 liter aardolie en van talrijke vervuilende stoffen (dioxine, PCB,...). Bovendien wordt de CO₂-uitstoot in de atmosfeer met de helft verminderd. Om nog maar te zwijgen van de beperkte goederenstromen. De houtpulp circuleert immers over de hele wereld.

Desondanks is het kringlooppapier niet altijd even populair. Laten we dus proberen enkele antwoorden te geven op vaak gestelde vragen.

Wat is kringlooppapier?

Over het algemeen wordt aangenomen dat kringlooppapier minstens 50% vezels bevat afkomstig uit afval van bedrukt papier, m.a.w. postconsumptie. Het percentage gerecycleerde vezels kan variëren: 100%, 90%, 75%, 60% en minimum 50%.

Wat kan men recycleren?

Papieren of kartonnen verpakkingen, gebruikt kladpapier en allerlei soorten drukwerk zoals oude geschriften, oude kranten en tijdschriften, enz. De dienst Distributie van de federale politie recupereert al meerdere jaren het gebruikte papier van de verschillende directies en diensten. Zo kan jaarlijks ongeveer 2 230 m³ worden gerecycleerd.

Kan men onbeperkt blijven recycleren?

Nee, elke behandeling vermindert de kwaliteit van de vezels. Ze verslijten en krimpen. In de meeste gevallen kunnen de vezels slechts twee tot vijf keer worden hergebruikt, naargelang van het soort te produceren papier. Het gebruik van nieuwe zuivere vezels is dus op termijn onvermijdelijk.

¹ Zie het artikel: 'NVP 2008-2011. *De uitdaging papier* in Infodoc 150 van vorige maand.

Zorgt de recyclage ook niet voor pollutie?

De kritiek op de pollutie die de papierrecyclage veroorzaakt, slaat vooral op de ontinktingstechnieken.

Eerste opmerking hieromtrent: het niet-gerecycleerde papier komt terecht op een vuilnisbelt of het wordt verbrand. De inkten zijn hoe dan ook schadelijk voor het milieu, ofwel door infiltratie in de grond, ofwel door de uitstoot van de verbrandingsinstallaties.

Vervolgens moet men weten dat veel gerecycleerd papier op de markt niet werd ontinkt. Het papier bevat nog steeds de oorspronkelijke inkt en het onderging geen enkel chemisch proces om de inkt te verwijderen. Dit versterkt des te meer hun milieuvriendelijke karakter. Het 100% gerecycleerde papier van postconsumptie dat niet werd ontinkt of gebleekt, is dus het meest ecologisch. Het heeft echter wel een lichtgrijze, beigeachtige kleur.

De ontinktingstechnieken werden fel bekritiseerd wegens het gebruik van producten op basis van chloor. Men ontwikkelde echter milieuvriendelijkere alternatieven die steeds meer worden toegepast. Zo is het gebruik van chloor sterk gedaald. Oud papier wordt gereinigd met biologisch afbreekbare zeep en het bleken van papier gebeurt o.a. met aardappelzetmeel en kaolien (soort witte klei).

Bovendien worden de reststoffen na de ontinkting hergebruikt. Het minerale gedeelte gaat naar de staalindustrie of de wegenbouw. Het organische gedeelte kan dienen als meststof.

De recyclagebedrijven voor papier ten slotte zijn recenter en moderner dan de andere, en bijgevolg minder vervuilend. Zo gebruiken ze bijvoorbeeld water in gesloten circuit.

Wat produceert men met kringlooppapier?

Allerlei zaken! Kartonnen mappen, wc-papier, enveloppen, fotoalbums, inpakpapier, zakdoeken, kaartjes, schriften, briefpapier, inlegbladen, kopieerpapier, papier voor het drukken van kranten, tijdschriften, brochures, enz.

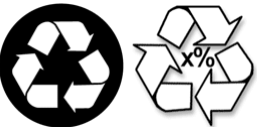
Is de kwaliteit verzekerd?

De kwaliteit bestaat uit twee aspecten. Vooreerst de reële ecologische kwaliteit van het papier en vervolgens de kwaliteit van het afgewerkte product.

Het aspect 'ecologische kwaliteit van het papier' : men moet goed opletten wat men hieromtrent in de winkel koopt. Ecologie is immers een commerciële factor geworden, met alle gevolgen vandien. Een vermelding 'ecologisch papier' of 'gerecycleerd papier' zonder indicatie van de hoeveelheid gerecycleerde vezels kan verdacht zijn.

Om de verbruiker te helpen kiezen, werden er ecolabels gecreëerd. Dit zijn de voornaamste, met hun logo:

	<p>Het Europese ecolabel is een van de meest volwaardige, zelfs al kan het worden toegekend aan ecologisch papier dat niet is gerecycleerd.</p> <p>Het label staat voor:</p> <ul style="list-style-type: none">- exclusief gebruik van gerecycleerde of zuivere vezels afkomstig van duurzaam beheerde bossen;- beperkt energieverbruik tijdens de productie;- beperkte uitstoot van zwavel en broeikasgassen tijdens de productie;- minder watervervuiling door chloor of organisch afval tijdens de productie.
---	---

	<p>Het Duitse label 'Der blaue Engel' wordt toegekend aan recyclagepapier dat voor 100% bestaat uit oud papier met minstens 51% gerecycleerde vezels.</p>
	<p>Het label 'Nordic Swan' staat voor productiesystemen met respect voor het milieu en de kwaliteit. Opgelet: net als het Europese ecolabel kan het worden verleend aan milieuvriendelijk papier dat echter niet is gerecycleerd.</p>
	<p>Het Nederlandse label 'Milieukeur' houdt rekening met de grondstof, de verbruikte energie, de uitstoot in de lucht of in het water en het afval. Om recht te hebben op het label hoeft het kopieer- en printpapier niet voor 100% te bestaan uit gerecycleerde vezels, maar het moet beantwoorden aan bepaalde ecologische vereisten zoals een duurzaam bosbeheer. Het schrijfpapier moet daarentegen wel voor 100% bestaan uit gerecycleerde vezels.</p>
	<p>Het Franse label 'APUR' (Association des producteurs et utilisateurs de papier Recyclé) garandeert 50 tot 100 procent hergebruikte vezels. Het percentage staat vermeld op het etiket.</p>
	<p>Het Engelse label NAPM (National Association of Paper Merchants) wordt verleend aan de producten met minimum 75% gerecycleerde papiervezels.</p>
	<p>Het label 'FSC Recycled' wijst op het gebruik van 100% gerecycleerde vezels. Het wordt aanbevolen door milieuorganisaties zoals het WWF.</p>
	<p>Het recyclingsymbool (Möbiuspil) met de vermelding 'recyclage' en eventueel met een percentage, kan u eveneens helpen.</p>

Meer technische details over deze verschillende labels vindt u ongetwijfeld op het internet. Het papier voorzien van een label is sterk verspreid in de Belgische handel.

Het aspect 'kwaliteit van het afgewerkte product' : er werd de afgelopen jaren een aanzienlijke vooruitgang geboekt in deze materie. Het gamma is vandaag zeer uitgebreid, gaande van traditioneel papier tot glad, glanzend of mat papier. Het gewicht varieert van 70 g (krantenpapier) tot 350 g (kartonnen kaften). De kwaliteit van de druk op recyclagepapier is goed, ook voor foto's. De meeste kranten worden vandaag op dit soort papier gedrukt. Enkel voor sommige veeleisende taken, bijvoorbeeld op artistiek gebied, is zuiver papier niettemin sterk aanbevolen.

Is het kringlooppapier compatibel met alle moderne apparaten?

De eerste versies van het recyclagepapier waren weliswaar pluizig en stofabsorberend. Het risico op blokkering was reëel omdat de apparaten snel begonnen te haperen vanwege de hoeveelheid stof die van het papier kwam.

Maar dat is vandaag niet langer het geval. Enerzijds is de basiskwaliteit van het recyclagepapier verbeterd en anderzijds hebben de firma's die faxtoestellen of kopieerapparaten maken dit potentiële risico ingecalculeerd in de productie van deze kantooruitrustingen. De meeste firma's vermelden de soorten en merken recyclagepapier die compatibel zijn met hun toestellen.

Het is daarentegen ten zeerste afgeraden om de versozijde van een reeds gedrukt vel papier te hergebruiken omdat de toner zich vasthecht aan de rol. Best bewaart u dit papier om te gebruiken als klad of voor inktjetprinters, die meestal de manuele recto verso ondersteunen.

Voor de rest hebben de haperingen vooral te maken met de slechte bewaring van het papier, al of niet gerecycleerd. Indien de plaats waar het ligt opgeslagen te droog of te vochtig is, kunnen er problemen ontstaan tijdens het afdrukken. De ideale opslagruimte heeft een vochtigheidsgraad lager dan 50% en een temperatuur van 19° tot 23°. De beschermende verpakking moet na gebruik worden gesloten en het papier moet plat worden opgeslagen.

Is kringlooppapier duurder?

Greenpeace geeft een pasklaar antwoord op deze vraag: "De dag waarop de laatste boom werd geveld, de laatste rivier vergiftigd en de laatste vis gedood, zal de mens beseffen dat men zich niet met geld voedt."

Voorlopig is het nog steeds dat waar het om draait... De prijs van kringlooppapier ligt immers 10 tot 15 procent hoger dan voor klassiek papier, zo blijkt uit informatie ingewonnen bij twee drukkerijen. Grote bestellingen kunnen evenwel de prijzen wat drukken...

Tot zover een korte analyse van de kwestie... Het is dus niet nodig bevers op te eten om bomen te redden. Afgezien van deze boutade, mag niet worden vergeten dat de beperking van de papierberg, ondanks het gebruik van recyclagepapier, uiteindelijk de beste manier is om het milieu te beschermen en de werkingskosten die de verbruiksgoederen met zich meebrengen in bedwang te houden.

Auteur : Benoît Dupuis

Gepubliceerd in Infodoc 151, oktober-november 2008.